ANUL I. Budapesta Sâmbătă 13|26 Octomvrie 1907 NRUL 221

LUPTA

Apare în fiecare zi de lucru
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.
lunu 6 cor. — România: 1 an 6 cor.
Telefon Nr. 47—82.

.. .. .. APARE .. .. ..
sub direcţia unui
comitet de redacţiune.

Redacţia şi Administraţia
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Manuscrise nefrancate se refuză.

Panade—Cristian.

—np— Acestea sunt două momente în scurgerea vieţii noastre din anul acesta, cari ne înfiorează, ne cutremură.

Aşa de aproape una de alta aceste fapte să întrec în cruzime şi în bestialitate.

Armata, care ar trebui să-şi înţeleagă misiunea şi rolul ei de element de ordine în stat, prin faptele comise la Panade şi Christian au nesocotit cel mai esenţial punct din regulamentul ei, care interzice oficerilor şi soldaţilor a se amesteca în chestiile politice. Şi tocmai acest sentiment a cărui manifestare e oprită de paragraful împărătesc, tocmai el provoacă cele mai multe cazuri de disordine.

La Arad soldaţii români ai unui regiment de husari erau însultaţi în cel mai trivial mod, de oficerii unguri ai acelui regiment.

Cazul ajuns la cunoştinţa superiorilor mulţumită unei energice intervenţii a presei noastre, agresori au fost traşi în cercetare disciplinară de autorităţile militare.

Dar numai atâta şi nimic mai mult. Ni-s'au scos ochii cu o simplă admoniare, care s'a făcut nu înaintea mesei prezidenţiale a tribunalului, ci la masa de şampanie, în cârciumă. Astfel se respectă libertatea cetăţenilor şi regulamentul disciplinei militare, de aceia, cari apasă cu o greutate potenţată asupra cetăţenilor acestei ţări, pentru cari cheltuim banii scumpi şi munciţi, de aceia, cari sunt primul obstacol în desvoltarea culturală şi mai ales economică a ori-cărei ţări.

Dar actele de sălbătăcie fără cvalificativ dela Panade şi Cristian sunt şi ele rezultatul celui mai nedemn sentiment al urei de rasă, desvoltat în inima acelora, cari ar trebui să fie feriţi de o astfel de patimă şi pe cari legea îi încredinţează cu paza ordinei publice, pentru ca la urmă ei să abuzeze de aceasta 'ncredere şi singuri să se facă vinovaţi de delicte neiertate.

Am păstrat până în prezent tăcerea pentru a nu fi acuzaţi, că voim să facem presiuni, sau că agităm împotriva ordinei publice. Am lăsat drum liber cercetărilor, pentru a vedea de ce mal să izbeşte afacerea.

Observăm însă, că tăcerea noastră este un motiv de muşamalizare, de aceea ne-am hotărât a desvălui pătura, cu care autorităţile doresc să acopere trecutul şi să cerem ca dreptate să se facă.

In alte state opinia publică şi-ar fi făcut singură judecata. Agresorii ar fi fost înfierati cu ultima rigoare, socialiceşte ei ar fi fost proscrişi. La noi opinia publică românească e ca o cocotă, nimica nu o impresionează nimica nu o agită. La noi ofiţerimea, îndeosebi cea cu pinteni, cea care e streină de simţul şi de neamul nostru e tratată de societatea aleasă românească cu o deosebită stimă şi consideraţie până când, husarul întră în secretele căsniciei şi devine prieten intim al casei. Aşa e la Braşov, aşa e şi la Sibiiu, centrele culturei şi ale vieţei noastre sociale româneşti. Pentru cultura noastră n'avem nimica, pentru ofiţerime ne dăm şi sufletul şi mai ales sufletul.

Bârsan, artistul nomad, care î-şi pusese toată încrederea în sprijinul publicului celor două oraşe cu o bogată „inteligenţă" românească, a trebuit să joace înaintea băncilor goale. In schimb să se fi anunţat vr'o „officiersklub soirée" ar fi alergat damele române decoltate până la cea mai extremă lisieră posibilă, pentru a-şi arăta farmecele lor feminine şi graţiile, manechinelor ăstora uniformate, cari î-şi bat joc de „Walachische Dirndl" şi de „oláh fáta", ori decâteori li se dă ocazie.

Şi pentru a arăta câtă decadenţă morală şi câtă lipsă de demnitate a cuprins straturile societăţei noastre, n'avem decât să arătăm un caz, fără comentarii, care însă îl expunem judecăţii publicului: Astăvară după memorabilul măcel dela Panade „inteligenţa" română din Selişte a dat o masă în onoarea oficerilor dela regimentul 2 de infanterie, regiment unguresc, ai cărui şefi sunt de aceeaşi naţionalitate, afară de un singur sublocotenent.

Prin urmare iată adevărul proverbului, că satul arde şi baba se piaptănă.

Din norocire însă firile acestea slabe, cari să îndoaie, ca răchi a în bătaia vântului, şi cari fac paradă dintr'un deplasat exces de complezenţă, nu au forţă hotărâtoare în mersul vieţii noastre de toate zilele. Dacă un crâmpei al clasei „inteligente" nu vrea să-şi înţeleagă misiunea şi să studieze rostul ce-l are ca conducător al poporului, vom pândi momentul pentru a rupe legăturile, cu ajutorul cărora vrea să-l tragă spre prăpastie.

Nu dorim şi nu e timpul şi nici imprejurările, ca „inteligenţa" noastră să se depărteze de popor, pentru-că ori-cât de „cultă" ar fi această inteligenţă, dacă să urcă prea sus, o vedem prea mică.

Păstorul, care vrea să-şi păziască bine turma să ţine în jurul ei, pentru-că nu poate izbi lupul cu bâta prin ochian.

Moravurile acestea, cari tind să separe în poporul nostru încă o clasă, aceea a nobilimei, trebuie înfierate cu ultima energie. N'avem lipsă de boieri şi dacă totuşi vreau să fie, plece cu Dumnezeu; în mijlocul nostru n'au ce căuta.

Noi suntem cu toţii din opincă şi din moment ce vom căuta o desbinare socială, interesele noastre culturale şi politice nu mai pot fi aceleaşi.

De aci trebuie să pornim şi în judecata măcelurilor dela Panade şi Cristian.

Câtă vreme autori crimelor acestora vor fi primiţi şi măguliţi în societatea noastră românească, e lucru natural ca ei să judece conflictul de aplanat şi după ei justiţia, interpretează aceasta pretinie în favorul agresorilor şi o ia drept motiv de muşamalizare a afacerei. Judecata asta atât a „inteligenţei" noastre cât şi a justiţiei nu ne poate mulţumi pe noi, paznici sinceri ai poporului şi conştienţi interpreţi ai evenimentelor ce se ivesc.

Victimele dela Panade şi dela Christian aşteaptă, ca legile ţării să-i dea satisfacţie, pentru suferinţele la cari au fost supuse din partea unor indivizi înfierbântaţi de alcool, şi să-i păziască pe viitor de astfel de agresori periculoşi, dându-le pedeapsa cuvenită.

Nu ne îndoim, că şi deputaţii noştri îşi vor face datorinţa, arătând guvernului excesele, ce să comit faţă de pacifica populaţiune românească. din partea armatei şi vor cere o grabnică intervenţie.

Cât despre publicul „inteligent" românesc, care trece aşa de uşor peste nevoile poporului, vom îngriji noi, cari avem aceasta misiune.

———

Dl Dr. Vasile Lucaciu. *deputatul cercului Beiuş va vorbi pentru întâiadată în parlament în şedinţa de Marţi, 39 Oct. la îndemnisare.*

In şedinţa de azi a Camerei s'au rezolvit numai afaceri formale. Referentul comisiunei financiare Hoitsy Pál a prezintat raportul comisiunei asupra idemnisărei. S'au prezintat şi rapoartele comisiunilor asupra garanţiilor constituţiei. Marţi înainte de amezăzi la orele 10 se va începe şedinţa cea mai apropiată, fiind la ordinaa zilei proiectul despre indemnizarea budgetară.

Caracteristică plină de o uşoară satiră amară le face «Az Ujság» garanţiilor constituţiei.

«Cea d'întâi lege ce se va crea în noua sesiune, vor fi garanţiile constituţiei. Păcat că acestea se desbat şi în comisiuni, fiindcă astfel nici cu toată bunăvoinţa, nu se poate ascunde, că lipseşte din acele garanţii ale constituţie tot ce Andrássy a pus într'însele şi că e în ele tot ce Andràssy ar fi voit să elimineze. Şi nu e cu putinţă a se ascunde, că acest proiect glorios al lui Andràssy nu Andrássy l'a făcut şi nu dânsul l'a dus la Viena, ci a fost făcut tocmai la Viena şi i-s'a trimis de acolo lui Andràssy.

Mai e, că nu se poate schimba nimic în acest proiect, care va trebui să se voteze în forma în care s'a prezintat camerei. Aşa s'a stabilit şi numai în forma aceasta va fi sancţionat. E natural să nu se poată face schimbări în proiectele, cari se stabilesc cu acelaşi tecst şi pentru Austria. Dar la garanţiile constituţiei? De ce nu s'ar putea face îndreptări la aceste, dacă vre-un om cuminte află vre-o idee bună? Cum s'au tras brazde în lung şi lat preste legea despre servitori! Tocmai aceste proiecte le consideră guvernul ca fiind atât de perfecte, în cât nu mai au nevoie de nici-o îmbunătăţire? Cu adevărat, dacă aceste proiecte sunt atât de perfecte, nu e lucru frumos din partea lui Andràssy, că nu cedează meritul adevăratului autor. Ar putea să câştige pe calea asta popularitate dinastiei!».

Care va să zică: «Nesze semmi fogd meg jól!». Sau: «Vakulj magyar.....»

Aceasta e gloria coaliţiei şi a «marelui» guvern.

La alegerile din congregaţia comitatului Bihor, cari s'au început Joi, oamenii vechiului regim tiszaist şi-au afirmat binişor poziţiile faţă de noul regim al patruzecişioptiştilor. Mai interesant e că în ziua alegerilor, comitele suprem din Bihor petrecea în Budapesta. Se vede, că ardea mai tare aici, decât acasă în comitat. Aşteptăm să primim informaţiune despre situaţia ce o vor avea acum Românii în congregaţie.

Inţelegem, că vechile tradiţii şi slăbiciuni nu ne vor fi putut frânge şi stârpi dintr'odată. Dar să vedem totuşi din situaţia de astăzi se poate nădăjdui la o îndreptare într'un viitor apropiat? Fraţii noştri din Bihor, cari la Beiuş au ştiut să pregătească învingerea unui Lucaciu, pentru ce nu ar şti oare să se afirme tot astfel şi în alte părţi?

Mandatul dela Beius. A patra comisiune censurătoare, la care este împărţit mandatul dela Beiuş, atacat prin recurs la cameră, va ţinea mâne, Sâmbătă la orele 11 şedinţă pentru a'şi alege raportor.

In reichsrathul austriac s'a început azi, Vineri cu întâia cetire a proiectelor de legi despre transacţiune. Mai înainte de a se intra în desbateri, s'a ridicat Dr. Lueger, care relevează, că sunt contraziceri între declaraţiile miniştrilor maghiari şi între acele ale baronului Beck, căror contraziceri trebue să li-se dea cuvenitele lămuriri. Vorbind despre ţinuta judeomaghiarilor faţă de Austria în chestia transacţiunei, care ţinută o caracterisează, ca pe acea a unor hrăpitori, Dr. Lueger aminteşte şi despre ţinuta aceloraşi faţă de reprezintanţii din parlament ai naţionalităţilor. «Fiecine ştie, — zice Dr. Lueger — că Maghiarii li-au făcut deputaţilor naţionalişti imposibilă împlinirea datoriei şi chemărei lor şi asta nu cu frumosul, ci prin forţă brută. Tot prin astfel de mijloace au stors Maghiarii garanţiile constituţiei în schimb pentrucă vor vota transacţiunea. Dar nu este indiferent pentru noi austriacii, dacă regele apostolic e din graţia lui Dumnezeu, ori din graţia lui Kossuth, rege al Ungariei». Lueger a mai apărat unitatea armatei, spunând, că împărăţia are nevoe de o armată austro-ungară;, iar nu de o armată alui Kossuth. A mai luat cuvântul profesorul Chiari. Şedinţa durează.

Bánffy a telegrafiat alegătorilor sei din Seghedin, că va lua ţinută contra proiectelor de lege despre transacţiune.

Biserica gr.-ort. naţională maghiară. In interesul acestei biserici au intervenit mai multe municipii.

Se grăbesc ungurii de a vedea această chestie odată regulată.

După cum se ştie în Ungaria sunt o mulţime de credincioşi, greco-orientali, cari nu vorbesc decât ungureşte, pentru aceea ei tot zic: én oláh vagyok! Pentru aceşti credincioşi se interesează statul, natural cu intenţia de a le răpi şi acest ultim sentiment românesc.

Comitatul Oşorhei în urma unei adunări generale ţinute în chestia acestei biserici a adresat atât guvernului cât şi camerei deputaţilor pentru a se îngriji de organizarea acestei biserici. In acest sens au intervenit şi comitatul Moşon şi oraşul Baia, precum şi capitala Transilvaniei Clujul, Napoca de odinioară a strămoşilor noştrii, astăzi ungurit până în măduva oaselor.

Croaţii şi interesele lor. Nici n'a apărut bine ordinul ministrului de interne, contele Andrássy, referitor la schimbarea firmelor comerciale din oraşul Fiume şi deputaţii croaţi, văzând prin aceasta un atac împotriva intereselor connaţionalilor lor şi a limbei lor materne, au hotărât să opună rezistenţă acestui act arbitrar al ministrului.

Deputaţii croaţi au luat deciziunea de a interpela în proxima şedinţă a Camerei pe ministrul Andrássy în această chestiune.

Tactica deputaţilor croaţi cari ştiu să se unească şi să acorde atenţia asupra tuturor momentelor, cari hotărăsc soarta poporului lor, le face onoare!!

FOIŢA ZIARULUI „LUPTA."

Făclia înţelegerii.

Ajunşi la poalele dealului, Ioan zise tinerilor sei tovarăşi: «Să ne oprim fiilor; pentru-că dealul e mare, iar oasele mele sunt bătrâne şi cer repaos». Şi s'au oprit, aşezându-se sub un oliv umbros, iar cel mai tânăr dintre dânşii s'a dus, să afle isvorul ,care se auzia şopotind prin verdeaţă. Răcoarea umbrei svânta sudorile lor, şi stâmpăra răsuflarea lor aţiţată de razele arzătoare ale soarelui.

Şi a zis Ioan: «Bătrâne sunt oasele mele şi ostăneala le înfrânge de grabă. Somnul mă cuprinde... Să mă treziţi, când veţi afla apă răcoritoare şi să'mi daţi, ca să beau». Şi iarăşi mai mult prin somn, decât treaz fiind li-a zis lor: «Fiilor, acum şi în toată vremea iubiţivă unii pe alţii». Şi zicând, a închis pleoapele sale ostănite. Iar, când a vinit cel trimis şi a răspuns, că a aflat apă răcoritoare şi voiau să-l trezească şi să'i deie apă, sufletul lui Ioan era mutat la cele de veci, iar trupul lui nesâmţitor ca glia. Văzând aceasta tovarăşii lui Ioan, s'au întristat foarte şi s'au umplut sufletele lor de sfială. Şi au rupt atunci ramuri verzi şi au făcut din ele asternut. Şi fiind-că nu este bine a lăsa mortul ,ca să fie fără de lumină, iar luminare la sine neavând, nici foc, unul dintre dânşii s'a întors până la coliba cea mai de aproape, ca să ceară foc, şi a împletit făclie din ramuri subţiri, şi a aprins-o, şi, aprinzând-o, a vinit cu ea la locul unde era Ioan şi l'au culcat pe el pe aşternutul verde şi au pornit spre cetatea de unde erau. Iar acela, care ţinea făclia, mergea la capul lui Ioan, cum se cuvine la mort.

•

Şi s'au aprins stelele în cer.

Dumnezeu a poruncit arhangelilor sei, ca să'i aducă înainte pe acei, cari au murit pe pământ în cele din urmă doauăzeci şi patru ciasuri şi văzând între acestia pe Ioan, i-a zis lui: «Vino şi şezi de a dreapta mea». Şi iarăşi, când judecata a fost gata, i-a zis: «Să'ţi fie ţie împărăţia cerurilor răsplată dreaptă pentru credinţa şi apostolia vieţii tale. Iar pentru că eşti foarte bătrân, altă slujbă nu iţi dau; ci când vei dori, eşti slobod, ca să stai la judecăţile cele de sara şi la împărţirea poruncilor.»

Intr'o zi, după împărţirea poruncilor, când îngerii s'au fost dus pe la datorinţele lor, Ioan s'a oprit înaintea scaunului lui Dumnezeu şi a zis: «Doamne ascultă rugăciunea robului tău». Auzind aceste cuvinte din gura lui Ioan, Dumnezeu l'a privit gânditor. Nici odată, până în vremea acea, nu se pomenise în rai, ca cineva să sâmţească vre-o lipsă.

— Vorbeşte, Ioane. Ce durere ai?

— Doamne, să'mi dai voie, ca să scriu.

— Şi ce anume?

— Ce văd, ce aud, ce se petrece în jur de mine, sau ce mi-a da prin gând... Să scriu un rând, doauă, — o pagină, doauă, în toată ziua iar mai departe nu mă prea gândesc de pe acum de se va alége o cronică din scrisul meu, ori un şir de meditaţii.

— Ori acest loc de desfătare, ce l-am găsit aleşilor mei, nu le mulţumeşte, de te bat alte gânduri? Şi spre ce folos?

— Doamne, înţelepciunea şi bunătatea Ta este fără margini. Dar, să nu'mi scrii între păcate — nu pentru alt sfârşit, ci ştii Doamne, că şi fiind pe pământ am scris, iar obiceiul înţelineşte la bătrâneţe şi nu te poţi desbăra de el.

Dumnezeu s'a răsgândit, de nu poate cumva să isvorască vre-un rău din acest lucru şi de se potriveşte cu locul sfânt; iar apoi i-a zis lui Ioan: «Să'ţi fie dorinţa împlinită».

....Intorcându-se din grădinile pline de frumoşeţi şi de desfătări, când ceialalţi sfinţi admirau căile stelelor, Ioan deschidea cartea sa şi scria. Şi fericirea lui era desăvârşită în locul de verdeaţă. Sfântul-Ilie îi mai făcea câte-un neajuns, când făcea

O conferinţă a şefilor partidelor din Reichsrath. Eri şefii partidelor parlamentare din Reichsrath a ţinut o conferinţă în prezenţa primului ministru baronul Beck. Numărul referenţilor proiectului transacţiunei s'a urcat la 37.

Primul ministru a accentuat necesitatea urgenţei primei prezentări a acestui proiect.

Pernerstorfer a acuzat obiceiul rău al contelui Sternberg de a insulta toate partidele şi a rugat pe preşedinte să ia măsuri, pentru aplicarea strictă a regulamentului împotriva acestui orator.

Drul Lueger constată, că în sfârşit şi partidul social-democrat s'a convins despre sălbătăcia din ce în ce mai mare a moravurilor, El aminteşte socialdemocraţilor, că multă vreme aceştia s'au purtat întocmai ca contele Sternberg. Un ziarist (Dr. Adler) întrerupe pe Lueger, zicând, că socialii-creştinii au avut aceleaş purtări.

D-rul Lueger simte necesitatea unei schimbări a regulamentului Camerei, pentru sanarea răului.

Preşedintele Dr. Weiskirchner roagă prezidiul să-l sprijinească pentru a putea aplica cu efect regulamentul Camerei.

Din România.

Exploatarea în regie a moşiilor statului.

Sistemul exploatărei în regie a moşiilor Statului, început acum trei ani de ministerul domeniilor, a dat până acuma cele mai îmbucurătoare rezultate.

Moşiile sunt împărţite în loturi mici la ţărani, cari li lucrează sub privigherea şefilor de ocoale silvice şi a celor-l'alţi agenţi ai Statului.

In anul acesta în deosebi, cu toată recolta mijlocie şi seceta ce a bântuit, ţăranii şi-au îndeplinit toate obligaţiunile către state, care a încasat suma mai mari, de cât în timpul, când moşiile erau date la arendaşi.

D. Cerchez, şeful serviciului explotării moşiilor din ministerul domeniilor, a trimis zilele acestea tuturor şefilor de ocoale din ţară, o circulară, în care le face cunoscut, că tocmelile în bani, cari se practică pretutindeni, au dat cele mai bune rezultate, — iar ţăranii s'au declarat foarte mulţumiţi. Circulara cuprinde mai multe îndrumări pentru viitor.

Pe cele mai multe moşii, locuitorii au fost obligaţi să cultive lucernă, — în raport cu numărul de hectare ce-l are fie-care.

Sămânţa necesară locuitorilor va fi cumpărată, prin intermediul băncei, săteşti locale de la fermele Statului, sau în lipsă, de bancă, banii se vor consemna. In orice caz seminţele vor fi de bună calitate.

Locurile pentru grădinării de pe moşiile Statului vor fi arendate numai la români, chiar când arenda oferită de aceştia va fi mai mică de cât aceea oferită de străini. Românii vor putea însă avea ca ajutor pe un străin.

Iată câte-va date statistice asupra rezultatelor date, în cei trei ani, de când se cultivă moşii în regie:

In anul 1904—1905 s'au cultivat 14.363 hectare, cari au dat Statului un venit de 215.596 lei; în anul 1905—1906, s'au cultivat 29.825 hectare, cu un venit de 303.664 lei, iar în 1906—1907 un număr de 32.894 hectare, cu un venit de 616.704 lei.

In anul viitor se speră, că venitul Statului va atinge ţifra de un milion.

Doliu la curtea regală din Bucureşti.

Curtea regală din Bucureşti a primit dureroasa veste despre moartea principelui Wilhelm de Wied, fratele M. Sale Regina Elisabeta.

Defunctul principe era preşedintele Camerei Seniorilor din Prusia.

Fiu al principelui Wilhelm, Herman Karl de Wied, defunctul s'a născut la 22 August 1845 şi la 1871 s'a căsătorit cu principesa Maria a Ţărilor de jos.

Curtea din Bucureşti în urma acestei dureroase pierderi, va lua doliu.

Colonii maghiare în Sirmiu.

Am amintit într'unul din numerele noastre recente despre tendinţa de maghiarizare ale guvernului unguresc şi modalităţile întrebuinţate spre acest scop.

Am arătat cum s'au cumpărat moşii întinse în comitatul Hunedoarei şi cum aceste ţinuturi cu totul Româneşti vor fi colonizate cu ciangăi, în urma celei mai condamnabile negligenţe, de care ne-am făcut capabili în toate vremurile şi nu ni-am ruşinat cu toate acestea să ne numim, inteligenţi, «pătură cultă».

Dar după cele ce vom desfăşura mai la vale se vede, că nici nemţii dela sud şi nici Sârbii nu sunt cu mult mai deştepţi ca noi: După informaţiuni autorizate, guvernul are intenţia — şi intenţiei guvernului mai ales în această direcţie este fapt împlinit — de a cumpăra domeniul contelui Ladislau Pejacsevics din Ruma şi a-l vinde în parte numai la Unguri, a căror limbă maternă e cea maghiară. Deci scopul guvernului actual este şi aci de a băga în mijlocul Sirmiei, care e locuită exclusiv de sârbi şi de nemţi, colonii maghiare, pentru a deschide terenul acţiunei lor de maghiarizare.

Manopera aceasta la care se dedă guvernul este ajutată bine înţeles de nemţii şi de sârbii, cari locuiesc aceste ţinuturi şi cărora le stă la dispoziţie atâtea mijloace pentru a împedeca o nouă năvălire barbară în secolul al XX-lea.

Căci prin o asociaţie cuminte s'ar putea cumpăra aceste terenuri de iei, dacă tocmai proprietarul vrea să se scape în ori-ce chip de ele.

Pericolul cel mare, ce se crează pentru Nemţii şi Sârbii din aceste ţinuturi, se accentuiază şi prin faptul că odată aceste colonizări efectuate e cuprinsă cea mai mănoasă parte a Sirmiei şi afară de aceasta coloniile se vor întinde ca pecingenea, pentru a ocupa întreg ţinutul de lângă Du-

---

să se cutremure temeliile lumii de uruitul caruhui seu de foc. Ioan îşi închidea atunci cu grabă cartea şi astupa călimarul şi se înduioşa pentru gândirile sale sburătorite. Dar în aceeaşi clipită îi şi trecea toată umbra supărării.

*

Iară lumea valea plângerii se numeşte; pentru că în tot întinsul ei durerile şi nevoile nu se sfârşesc, ci mai vârtos şi unde era îndestulare se încuibă, iar pe urma lor: plâns şi tânguire... Şi a fost în faptul zilei, când s'a întors arhangelii Domnului Mihail şi Gavril, trimişi ca să afle ce este pe pământ; iar de câte au văzut, întristaţi fiind s'au înfăţişat înaintea neajunsurilor, cari o însoţesc. Şi numai trebat:

— Ce este pe pământ?

— Doamne, prea multe dureri, iar fericire puţină.

— Dar oamenii, tot mai duc lupta vieţii?

— O mai duc. Dar prea mulţi cearcă îndestulare ieşind din căile Tale, Doamne şi iarăşi, mulţi lapădă dela sine viaţa ce li-ai dat-o, pentru ca să scape de greutatea neajunsurilor, cari o însoţesc. Şi numai puţini urmează legile, pe cari le-ai scris în inimile lor. Lucrătorii intră de silă în lucrul lor şi îl isprivesc cu anevoie. Soţii se urăsc. Fraţii se scoală unul împotriva altuia. Apostolii adevărului şi ai binelui obştesc sunt goniţi şi bătuţi cu petri.

Auzind Dumnezeu aceste s'a întristat foarte.

Şi a fost în vremea acea învălit cerul în nori multe zile şi săptămâni; iar pe pământ a fost crivăţ şi zile grele în cât ieşise vorbă printre oameni despre apropiarea judeţului.

Şi a ţinut aşa până în ajunul Crăciunului.

Iar atunci a hotărât Dumnezeu, că Insuşi va merge între oameni şi cerul s'a înseninat iar crivăţul s'a dus pe codri şi a fost pace pe pământ. Şi a pornit Dumnezeu cu Moş Crăciun şi a intrat prin casele oamenilor şi li-a dus lor dragoste şi făclia înţelegerii, ca să le lumineze în întunerec, ca să cunoască fericirea şi să o afle şi să nu o caute înzădar acolo, unde nu o pot afla. Ca să se cunoască pe sine înşişi. Ca să se cunoască unii pe alţii şi ca să nu le pară priviri haine şi în ochii fraţilor şi voitorilor de bine. Ca să le fie lumină la răspântiile vieţii.

După trii zile Dumnezeu şi Moş-Crăciun s'au înălţat iar la cer.

Şi iarăşi, de câte ori se întorceau de pre pământ la cer trimişii lui Dumnezeu, întrebaţi fiind, li răspundeau: «Doamne, este fericire pe pământ; dar sunt puţini aceia, cari au parte de dânsa. Iar neajunsuri şi dureri, ca frunza şi ca iarba».

Şi auzind totdeauna acest răspuns, Ioan se mira foarte şi nu înţelegea. Iar Dumnezeu ştia gândul lui Ioan.

Iar odată s'a întâmplat, că Ioan a scăpat din gură vorba: «Ce se fie aceasta, Doamne? Căci în iubirea Ta nemărginită faci atâta jertfă pentru omenire, iar trimişii Tăi tot acest răspuns întristător îl aduc».

Şi Dumnezeu i-a zis lui Ioan: «Bine ai făcut, că te-ai scăpat de gândul, care te apăsa. Căci dat este gândului, dacă s'a născut, ca să fie arătat pe faţă în locul, unde i-se cuvine; căci cuvântarea pentru aceasta este. Iar gândul ascuns mistuie sufletul şi e ca focul de sub spuză. Iar despre acele ce întrebi de fericirea oamenilor, e bine, Ioane, şi cu mult mai bine nu prea are să fie.» Iar Ioan stătea şi nu înţelegea. Şi Dumnezeu a zis iar: «Lumea e din noroi şi oameni sunt din lume. Iar noroiul apele îl spală, căldura şi gerul îl sfarmă şi vânturile îl resfiră. Şi oamenii toate suferinţele, cari stăpânesc lumea, le sufăr. Şi iarăşi vânturile iau pulverea şi o înalţă până la nori, dar ea se coboară iar şi se aşterne pe pământ. Aşa şi oamenii, când inima îndeamnă, firea îi opreşte şi sunt puţini acei, cari sunt peste sine

nare și Sava. (Prin realizarea acestei intenții guvernul a nemerit doi iepuri c'o puscătură și anume: Intâi să micșorează numărul emigrărilor poporului maghiar, care prin proporțiile tot mai mari ce le lua, a început a îngrijora stăpânirea, care într'un moment dat s'ar fi pomenit fără picior deu ngur în Ungaria, al doilea prin colonizarea unei mase puternice de elemente maghiare în aceste părți vrea să opună o rezistență mișcărei antipatriotice provocate în Croația și Slavonia de ultimele evenimente. Acest nou plan de maghiarizare, după cum vedem cuprinde deci destulă șiretenie.

In fața acestor atacuri politice naționalitățile din Croația și Slavonia ar trebui să opună cea mai puternică rezistență. Această lovitură de șah din partea guvernului unguresc trebuie parată cu ultima energie, nemții, sârbii și croații să se uniască într'un singur gând pentru a închide porțile țărei lor grandomaniei ungurești.

In modul acesta să ne dea nouă, celor cu partid național, cu preoți culți, cu advocați și mai culți, un popor cu o vastă pătură «inteligentă» să ne dea lecții, de cari avem absolută nevoie, să ni deschidă ochii asupra necesităților de care ne lovim în fiecare zi și pe cari nu suntem în stare să le îndreptăm.

Noi și Sașii...

De ce fel de «bune intenții» sunt conduși compatrioții noștri Sași față de neamul nostru onor. cititori ai «Luptei» vor fi putut înțelege din câte s'au scris în prețiosul D-voastră ziar în timpul cel mai nou.

Nu mă rabdă însă inima să nu vă povestesc o anecdotă caracteristică, o notă comică pentru serioasa situație de azi, care am auzit-o dela un prieten sas mai acum vre-o câți-va ani.

Era pe la începutul mișcărei antialcooliste ce tocmai se pornise printreAși ca o acțiune de salvare a poporului lor de acest flagel social.

Unul dintre cei mai fervenți propagatori ai abstinenți absolute de alcool, un sas din clasa cultă, predica și scria coloane întregi de articoli contra «veninului omenimei». Dar în același timp, ca mare proprietar de oi făcea și un rentabil negoț cu vinuri.

Această «duplicitate de tendinți» nu putea conveni unui prieten al său, tot sas, care ținea încă bune relații cu ramolitul «Bachus». Constrâns la un pact dualistic între impulsul subiectiv și rațiunea obiectivă — ca sas cu vechi privilegii și intelectual cu moderne vederi—ținu să'l someze pe prietenul său antialcoolist să se explice: «cum de se împacă combaterea alcoolului cu comerțul de vinuri?» — Atunci, antialcoolistul adus în corn de capră, ca să iasă din dilemă «prudent și circumspect», caută să împace și conștiința sa națională, cum și nedumirirea prietenului, și zise: «E adevărat, că eu deși antialcoolist, fac mult negoț cu vinuri, dar acestea le vând numai Românilor!».

Am râs împreună cu Sasul, care mi-a istorisit această clasică poznă și am zis în gândul meu: «Ce fericit popor, care să poate îmbăta și cu apă rece».

(Sibiiu) *a.*

Ceva despre activitatea societății „Petru Maior“.

Cu prilejul încheierii unui an societar.

(—) Nu pot fi lipsite de interes nici când, și mai cu seamă nu acum, în pragul unei nou an societar, știrile despre viața sufletească a studențimii române din Capitală, — care ar fi să fie (cine ar putea spune: întrucât este?) lamura tinerimii noastre. Prin urmare dau câteva clipe din viața aceasta, așa cum apăr ele oricui le judecă fără patima răscolită de amestecuri — electorale...

E mai pe sus de orice îndoeală, că marea mișcare culturală, pornită cu intensitate deosebită acum vr'o cinci ani, a cucerit și inimile unei părți a studențimii din Pesta. Atunci s'a început o prefacere, care s'a desăvârșit cu vremea. S'a înțeles ce importanță mare are cultura națională, istoria și literatura română, dar mai ales cunoașterea amănunțită și sigură a stării de azi a poporului nostru. Atunci s'a clătit și vechea credință în zidurile chineze ale specialității, în îngustimea strivitoare a odăiței fără destul aer. Și s'au început legăturile cu manifestările noastre culturale din orice loc s'au auzit răsunetele la chemările cari trebuesc înțelese de toată suflarea românească.

Folosul acestei schimbări nu se poate socoti ușor, dar se simțește hotărât. Și ce poate fi mai potrivit pentru întărirea atâtor suflete sosite din locuri primejduite, din locuri, în cari nu se vede mărimea rătăcirii fiindcă nu se cunoaște calea mântuitoare, decât dezvelirea vistieriei sufletești a celor de un neam și de-o suferință cu aceste suflete, și încă în momente, cari au darul de a concentra gândurile tuturor într'un punct? Misiunea aceasta de crescătoare — împlinindu-și în aceeași vreme și datoria de recunoștință, — societatea Petre Maior n'o pierde din ochi. Când se dezvălește statuea lui Alexandri, localul societății cuprinde studenți dornici de a ști, și mai asculte odată viața și opera «acelui rege — al poesiei vecinic tânăr și ferice», care a fost poetul. Când Românii din toate provinciile fără-mă lacrimi pentru moartea lui Hașdeu, Vulcan și Marian, membrii societății Petre Maior s'adună să ia informații despre vrednicile și talentul acestor morți ilustri, să audă tălmăcirea sentimentelor lor de durere.

Cealaltă problemă, de care am amintit mai sus, de-a face cunoscute ținuturile locuite de Români și starea poporației, a fost rezolvită numai în parte. S'a vorbit despre Câmpia Ardealului, despre Zarand și despre Maramureș. Iar o dare de seamă despre cartea «Rușii și Românii» scrisă de dl D. C. Moruzzi, a adunat și date prețioase despre Basarabia. In sfârșit stările din România au fost analizate, când s'a vorbit despre revista politică a dlui N. Iorga, «Neamul românesc». Trei conferințe despre trecutul nostru: «Câteva cuvinte despre istorio-grafia ardelenească și activitatea dlui Iorga pe acest teren», despre trei reviste bisericești, și «Mișcarea culturală și literară din veacul al XVII-lea.

Altă latură a activității acestei societăți este mai cunoscută de publicul mare: serbările cu desvelirea bustului dlui Al. Mocioni, dela ședința festivă și «serata etnografică». Despre acestea s'a scris în ziare mult, poate prea mult uneori.

Dar cea mai bogată și mai puțin cunoscută este activitatea cuprinsă în dările de seamă despre cărțile nouă și despre autori mai vechi, cari nu se amintesc des în viața literară de astăzi. E foarte interesantă și ar merita o largă rezumare, dacă nu s'ar publica toate rapoartele. Se poate însă constata, că nu e destul spirit critic în toate, — ceeace nu e mare păcat, (fiindcă nu se dau astfel publicității), căci bunăvoința aceasta se 'ndreaptă spre autorii, cari trebuesc cetiți necontenit: spre Goga, Sadoveanu, Sandru-Aldea, N. Gane, Delavrancea, D. Anghel, I. Agârbiceanu. Dacă e să ne mirăm de ceva, e lipsa unor nume de cari trebuia să fie vorba: Slavici, Brătescu-Voinești, I. A. Basarabescu ș. a.

In sfârșit, câteceva din specialitatea vreunui membru, dar prea puțin. Sunt atâția inși, cari nu scriu patru șire 'n patru ani, cât stau în Capitală și cari ar putea vorbi cu folos despre lucrurile de interes general, din studiile, pe cari le urmează, dar nu fac nimic. Nu s'ar putea urni din amorțeala aceasta cumva?

Este, totuși, mișcare, viață. Aceasta ne îmbucură, și bucuria noastră ar fi deplină, dacă... Să mai smoatem odată din scoarțele protocolului de casă numărul prea mic al membrilor? Să se mai spună cuvinte crude atâtor «buni naționaliști», cari dau pela societate din Pași în.... Pași, discută pela cafenele fără a ști nimic positiv din ce se lucrează? Celor înscriși, cari nici ei nu «sprijinesc» cu prezența autoritatea morală (care nu se darmă pentru aceea) a unei lucrări atât de însemnate?

Ar fi prea banal, și fără valoarea de altădată. Sunt astăzi mulți cei buni, ear cei răi au cei putrezi vor fi înlăturați fără milă și fără șovăire, de conștiința adevărată, românească, îndrăzneață și biruitoare, care este în cea mai mare parte a studențimii.

---

stăpânitori mai pre sus de cât firea lor. Astfel fiecare pe sine și unii pe alții se strică și se fac înșiși dușmani ai fericirei lor».

Așa grăia Dumnezeu, iar Ioan stătea și înțelegea și nu prea înțelegea. Și a întrebat: «Doamne, așa dar nu este dat omului să caute fericire pe pământ?» Iar Dumnezeu, răspunzând, a zis: «Adevăr grăiesc ție Ioane, că este fericire pe pământ și cine în viață nu a aflat-o, nici după moarte nu va avea parte de dânsa. Cu adevărat oamenii sunt supuși neajunsurilor din lume; dar li-am dat lor daruri scumpe: iubirea și înțelegerea, iar fericirea prin aceste este. Și iarăși zice: cine după faptele sale nu a simțit fericirea, nu a lucrat din iubire, nici din înțelegere și nici de fericire nu s'a învrednicit. Iar pentru că am zis, că mai bine nu prea are să fie și ca să înțelegi, îți spun, că ori cât vor împuțina oamenii neajunsurile din lume, tot vor rămânea prea multe și de nobia acelora cu desăvârșire, nu se vor scăpa; iar alte daruri decât iubirea și înțelegerea nu pot să le fac și nici din aceste numai atâta, cât li-am dat. Acelor, cărora atâta nu le este spre mântuire, dacă li-s'ar trimite mai mult spre mai grabnică perzare li-ar fi.

(Va urma).

O desvinovăţire.

Primim din partea unui harnic funcţionar, actualmente comptabil la banca «Progresul» din Ilia o adresă, prin care caută să se desvinovăţească de acuzele, ce le aruncă asupră-i consiliul de administraţie al băncii «Grănicerul» unde mai înainte funcţiona ca comptabil şi de unde, din motivele pe cari le înşiră a fost destituit.

Din practică ne-am convins, că e bine să se dea dreptate totdeauna celui slab, cu atât mai mult, cu cât moravurile noastre sociale, intriga, vanitatea, răutatea lipsă de consideraţii, influinţează cât se poate de trist o judecată limpede şi dreaptă.

Motivele acestei destituiri, ori cât ar fi fost ele de inventate, ne întaresc mai mult în convingerea noastră, că numitul institut lăsând pe drumuri un funcţionar abil şi cinstit a fost influinţat tocmai de patima acestor moravuri.

Regretăm că nu putem da în extenso întreg procesul-verbal, încheiat de delegaţii consiliului de administraţie al băncii «Grănicerul» în această chestiune, din care reese pătania mielului cu lupul la părău, nu ne putem însă rezerva cu toată lipsa de spaţiu de a da câteva declaraţii ale funcţionarului persecutat.

Inaintea comisiunei băncii a declarat următoarele:

«Tot-deauna am lucrat pentru prosperarea institutului «Grăniţerul», în urmare nu recunosc, că aş fi lucrat nimic contra intereselor acestui institut. Tot-deauna mi-am dat toată silinţa, ca statutele, regulamentele şi legea să fie executate cu punctualitate. In deosebi regulamentele institutului nu s'au observat din partea d-lui director executiv, ceea-ce eu cu considerare la stricteţa §-lui 32 din statute, n'am manifestat-o pe faţă, dar ma iritat tot-deauna. E posibil deci că din când în când sentimentele mele să le ti exprimat într'o formă mai aspră, în genere însă nu recunosc că aş fi fost dar faţă de nimenea.

M'au acuzat că sunt membru în direcţiunea institutului de credit «Progresul», contrar §-lui 13 din statute. Am neglijat într'adevăr dispoziţiile acestui §, dar mi-am făcut datorinţa în conştiinţă şi prin această atribuţie nu am împedecat desvoltarea afacerilor institutului.

Absentarea dela serviciu în Lunile după amiază am motivat-o cu permisiunea, ce mi-a fost tot-deauna dată de directorul executiv.

Nu-mi aduc aminte să fi strigat la o adunare generală: «Noi vrem dreptate fraţilor».

Susţin însă că şi în adunarea generală ca acţionar al societăţi, am avut tot-deauna în vredere principiul dreptăţi şi al corectităţi. S'a născut în mine sentimentul, că la institut ar fi intenţiunea de a să purcede în mod arbitrar şi despotic faţă de unele persoane neagreate câtor-va membri din direcţiune şi în special faţă de mine.

Sentimentul acesta mi l'am câştigat din propriile mărturisiri ale d-lui director, care mi-a spus-o în persoană, că eu numai atunci pot ezista la institut, dacă îi place de mine; mi-am câştigat acest sentiment şi din comunicările făcute de dl director altor persoane, (observ că din anumite consideraţiuni nu pot comunica deocamdată aceste persoane), cari comunicări uneori au fost de cuprinsul, că pe Vraciu numai atâta îl ţinem aici cât voim. Alteori că pe Vraciu li-ar plăcea foarte mult să-l îndepărteze dela institut, dar n'au ce face, că nu pot afla motiv.

Eu nu sunt infalibil. Adevăratele greşeli le regret. Dar ori cum ar fi, cred totuşi că nu meritam ca de-al dnii Raţiu să mă însinue publicului ca pe un om, căruia «nu-i fac cinste şi nu-i înalţă prestigiul», motivele destituiri. Iar calomniile ce mi-se fac zilnic în cel mai neruşinat mod, dar astfel ca să nu poată fi dovedite înaintea justiţiei, aceste calomnii le resping cu toată indignarea.

«Rog apoi pe onoraţii cititori să se transpună în posiţia mea, şi să judece cu toată calmitatea, fost-au motivele invocate şi astfel cum s'au invocat de atare natură gravă, ca să fiu destituit, fără de a mi-se fi făcut până acum nici o singură cercetare disciplinară, cu o singură admoniere, măcar că în decurs de 7 ani eu «am fost sufletul băncii» după cum se exprima un membru al direcţiuni, azi contrar mie?!

Şi dacă cumva motivele nu sunt de atare natură gravă, e şi respectivul cetitor de părerea, că mişeliile româneşti trebue să primească binecuvântarea casnică pentru a creşte şi a se înmulţi până vor umplea pământul?!

De încheiere mai observ, că cu plăcere pun la dispoziţie ori-care act original, referitor la afacerea mea, dacă această ar deştepta în cineva interesul de a se convinde despre autenticitatea lor».

Numitul domn ne-a înaintat şi câte-va acte şi declaraţii oficioase, pe care iarăş din lipsă de spaţiu nu le putem publica, şi din care reese corectitudinea operaţiunilor sale şi totodată înscenările răutăcioase ale celor dela «Grăniţerul».

Cronica externă.

Conflict la frontiera dintre Muntenegru ş Turcia.

Soldaţii turci din garnizoana din Tusi, s'au încăerat cu păstorii montenegrini din Zatrieplian, cari voiau să treapă înarmaţi pe teritorul turcesc cu vitele lor, după cum le era obiceiul dinainte vreme şi după cum există chiar o învoială între cele două state. Soldaţii turci n'au mai voit să ţină socoteală de obiceiul de demult şi au sărit cu arme asupra montenegrinilor, cari au făcut deasemenea us de arme, rămânând pe loc trei morţi şi mai mulţi răniţi.

•

Ministrul de externe bulgar la Bucureşti.

Ministrul de externe al Bulgariei a sosit eri a Bucureşti şi a convenit cu primul ministru român Dl D. A. Sturdza.

In convorbirea celor doi miniştrii a intrat şi chestia balcanică.

Ministrul bulgar a luat dejunul la preşedintele consiliului român.

•

Revoltă unui batalion turcesc

O telegramă sosită din Constantinopol cu data de 24 c., anunţă, că un batalion din garnizoana Plawsa aproape de graniţa persiană s'a revoltat din cauză că n'a primit solda de mai multă vreme. Soldaţii răsculaţi au maltratat pe comandant, făcându-i mai multe răni, au terorizat pe oficeri şi în urmă au părăsit garnizoana.

S'au avizat autorităţile militare.

ŞTIRILE ZILEI.

Vineri 25 Octomvrie n.

— **Starea sănătăţii Monarchului.** Sănătatea Monarchului nostru este aproape restabilită. Noaptea a petrecut-o foarte bine şi n'a fost conturbat în somnul său de tuse. Catarul a încetat cu totul. D-rul Kerzl s'a exprimat în mod foarte satisfăcător de această restabilire, după vizita de azi dimineaţă.

Suveranul s'a sculat la ora obicinuită şi a luat loc în camera de lucru unde a rezolvat afacerile zilnice.

Buletine nu se mai publică.

— **Boala lui Kossuth**, reumatismul în picioare, care l'a chinuit din nou în timpul din urmă s'a mai îndreptat şi se crede, că în săptămâna viitoare Kossuth se va putea prezenta în cameră.

— **Plecarea M. S. Reginei Elisabeta la Neuwied.** — Din Sinaia ne vine ştirea: In urma telegramei despre încetarea din viaţă a principelui de Wied fratele M. Sale, Regina, a plecat la Neuwied cu trenul de Arad.

Intru în âmpinarea M. S. Reginei în salonul de recepţie al gărei, se aflau contele şi contesa de Bismark, Marchiza de Beloa, general Robescu, Miclescu directorul căilor ferate, Palade inspector de poliţie, primarul Manolescu, poliţaiul Rădulescu, maiorul Sănătescu, comandantul batal. 5 de vânători şi dnele de onoare Poenaru şi Bengescu.

La orele 8.10 soseşte automobilul regal, în care se aflau MM. LL. Regele şi Regina, Principesa Maria şi Principele Carol.

Cu toţii merg în salon unde se întreţin cu cei prezenţi timp de 10 minute, apoi M. S. Regina îşi ia rămas bun şi ia loc în vagonul regal, anexat la trenul de Arad.

M. S. Regina este însoţită în călătorie de contele şi contesa de Bismarck şi de dnele de onoare Poenaru şi Bengescu.

Trenul s'a pus în mişcare la orele 8 şi jum., şi a fost condus până la Predeal de dl Miclescu.

— **Milă prea înaltă.** M. Sa Monarchul nostru s'a îndurat prea graţios a dărui din caseta proprie pentru nenorociţii din comuna Borsa comitatul Maramureş, devastaţi de foc, suma de 8000 de coroane.

— **Achitarea unui preot.** La 9 Mai 1906 poporul din Ohaba-Forgaci, nemulţumit cu notarul George Sztura, i-a strigat să demisioneze. Pentru aceasta s'a făcut proces pentru „violenţă contra autorităţii“ şi tribunalul din Timişoara a condamnat pe preotul George Magheriu, pe motiv că a aţiţat poporul, la 8 luni temniţă grea, pe 4 ţărani la câte 3 luni şi pe 5 ţărani la câte o lună temniţă. Condamnaţii au apelat la tablă. Tabla a achitat alaltăeri definitiv pe preotul Magheriu dovedindu-se acuzele contra lui ca nebazate dar a întărit pedeapsa celorlalţi acuzaţi.

— **Cutremur de pământ în Calabria.** In colţul cel mai de miazăzi al peninsulei Apeninice, care e aproape să se atingă cu Sicilia, clocoteşte din nou măruntaiele se-

lului vulcanic. Cutremurul se estinde și peste o parte a Siciliei. La Palmi, Cittanuova, Monteleone, la Pizzo cutremurul a băgat multă frică în locuitori, dar mai mult au suferit cei din Feruzzano, Brancaleona și Reggio. La Feruzzano au murit mai mulți inși, cuprinși de lavă. Se afirmă de altfel că s'ar fi nimicit întreagă localitatea. S'au întâmplat cazuri de moarte și la San-Hario. S'a prăpădit jumătate din Brancaleona, pretutindeni case năruite și potop de lavă. Deodată cu acest potop a mai venit și o ploaie torențială, care a îngreunat mult acțiunile de salvare. In scurt timp această nefericire se năpustește pentru a treia oară asupra mult încercatului ținut al Calabriei. In cătunul Casanuova d'Africa s'au prăbușit 25 case, altele 16 sunt deteriorate rău. In San Leo s'a surpat turnul bisericei.

— **Santos-Dumont pe apă**. Cutrierătorul vânturilor vrea să ia stăpânire și asupra apelor, făcând încercări cu un aparat de locomoțiune, căruia îi zice hydroplan. Viteza cea mai mare ce s'a putut ajunge până acum cu asemenea aparate sunt 59 kilometri într'o oră, realizați prin luntrea-automobil «La Lorraine». Santos-Dumont s'a rămășit cu fabricantul de automobile Charron, că dânsul va putea să facă 100 kilometri într'un ceas. Incercările nu au isbutit însă întocmai după dorința lui Santos-Dumont, care n'a putut să parcurgă cu hydroplanul său decât 60 kilometri pe ceas. Incercările cu automobilul s'au făcut pe Sena, cu un motor Antoinette construit de Sevasseur. Motivul ar fi rebuit după socoteala lui Santos-Dumont, ca să aibă 1500 învârtituri într'un minut, pecând nu s'a putut ajunge la mai mult decât 800 învârtiri. I-se vor face îmbunătățiri motorului și se vor face noui încercări. La încercările ce s'au făcut de astă dată a asistat și Archiducele Leopold Salvator, precum și colonelul Cody, inventatorul unei mașine de sburat.

— **Inundațiile din Franța**. La Saint-Etienne pagubele cauzate de ruperile de nori cari au inundat orașul și împrejurimile sunt mari.

Fluviul Loire revărsându-se peste maluri a înecat împrejurimile.

Podul dela d'Andrezien care datează din 1821 a fost distrus.

Populația a suferit mari pagube din care cauză s'a deschis liste de subscripție.

Podurile de pe Loire sunt toate sfărâmate.

Inundațiile au mai produs pagube mari la Issingeaux.

Tot din cauza revărsărei râului Loire, la Saint-Maurice de Lignon apele venind mari au luat moara din această localitate.

Nivelul apei e în aceste părți așa de ridicat în cât reamintește marile inundații din 1846 și 1866.

La Aura și Bas-en-Basset, mai multe case au fost luate de apă, așa de puternic a fost curentul.

Drumurile sunt înămolite.

Ultimele știri sosite de pe locul dezastrului vestesc că apele Rhonului care se revărsase peste maluri s'au retras în matcă, și că nivelul lor a mai scăzut.

Situația prin satele din vecinătatea pe care apele le-au distrus aproape cu totul e de tot critică.

In aceste părți a fost nevoie să intervină armata ca să scape pe cei ce se găseau în pericol de înecare.

Aproape toate comunele din departamentul Gard au suferit pagube considerabile.

Regiunea aceasta a fost mai nenorocoasă ca oricare altă parte. Circulația trenurilor pe linia Alois a fost întreruptă de oarece pe o mare distanță apa a luat din loc și șine și traverse.

Pe linia dela Nozieres nu s'a putut face transportarea pasagerilor.

La Nimes s'au descris liste de suscripții publice în favoarea celor inundați.

La Perpignan apele au adus la suprafață câteva cadavre.

Până acum nu se știe care este numărul înecaților.

Toate comunele din acest departament au fost inundate, numeroase case dărâmate de curentul apei.

Podurile de asemenea au fost luate de apă.

Căile ferate pe o distanță de 3 kilometri au fost distruse.

Pagubele sunt mari de tot.

In special orașul Mont-Pellier a suferit foarte mult.

Numărul celor care au rămas fără locuințe e mare.

Multe vite s'au înecat.

Accidente de persoane însă nu se semnalează.

La Bouyon o casă care s'a prăbușit și a rănit două persoane. La Grenoble, râul Isére a asvârlit peste mal două cadavre.

Nu s'a stabilit încă identitatea acestor cadavre.

Din toate părțile se trimit ajutoare în folosul celor inundați.

Intime.

Cetatea cu farmece.

Istoria — mijloc de educație națională, isvor de aspirațiuni spre un viitor mai bun, schinteia ideilor înalte și a insufleţirei mântuitoare.

In mijlocul Transilvaniei romantice, mândre și frumoasă, pe vârful mai înalt al falnicului brâu al Carpaților bătrâni să înalță de asupra stâncilor gigantice, mândră și biruitoare, o cetate. Zidurile ei să ridică drepte, mărețe și liniștite peste munți și păduri.

Această cetate înălțată de vânjoasele brațe ale strămoșilor noștri și apărată de nenumărate ori de trupurile lor, cuprindea în încăperile sale trofee prețioase de glorii și victorii, laurii izbândelor și cuceririlor de pe câmpurile de luptă, semne de biruință: arme, scuturi, drapele, unelte, cari toate dovedeau puterea și curajul domnilor cetății.

Scumpă era strămoșilor noștri această cetate, și cu plăcere să întorceau privirile lor dela un capăt la altul al coridoarelor ei lungi, dela un colț la altul al salelor impunătoare, în cari atârnau calde încă de focul luptei trofeele învingerilor fără asemănare, și să părea că ele revarsă o aureolă din altă lume pe frunțile late ale strămoșilor nostri.

Când pacea torcea firul său, sub stăpânirea ei liniștită moșii noștri treceau în oarele lor de odihnă din sală în sală, admirau mărimea coifurilor, a scuturilor și cămeșilor de zale, cari stăteau mute pe pereți și vorbiau cu toate acestea graiul dulce al amintirilor înțelese și simțite de moșii nostri pentru-că în acele înseși faptele lor grăiau către dânșii. Astfel crescură strămoșii nostri în urma cununilor de lauri și în venerarea faptelor înaintașilor lor. In această cetate își aduceau tații pe fii lor. Aici veniau moșii sprijiniți de brațul nepoților lor, între aceste ziduri deșteptau ei în inimile fiilor lor sâmțemintele cele mai nobile, sâmțul de datorie față de vatră și neam, aici bătrânii sădeau în sufletele celor tineri aspirațiunile înalte, învățăturile și sfaturile înțelepte — aici mama română preda fiilor săi mărgăritarele cele mai scumpe limba, legea și patria cu sublimele cuvinte spartane: cu acesta ori pe acesta!

Această cetate era sufletul strămoșilor nostri. Sub ocrotirea ei și prin putere din puterea ei să urziau și durau cele mai îndrăsnețe și mântuitoare planuri.

Vezi acolo, sub umbra zdrențuitei flamure dușmane grupul de mândri și robuști flăcăi în jurul unui moșneag pe fruntea căruia fugara vreme a depus coroana de argint a cinstei și vredniciei?!.. Oțălit în lupte ochii săi sclipesc sub vre-o dulce amintire... Povestea curge, fie-care să simte puternic, puteri neconoscute li-să trezesc, inimile să aprind... fiecare cuvânt ridică entuziasmul... Astfel să făcea educațiunea strămoșilor nostri.

Sfaturile părintești ale lor, obiceiurile lor sănătoase, munca lor încordată, viața lor simplă, pacinică și vârtoasă, dădură naștere unei generațiuni sănătoase, robuste, pline de înțelepciune, unor caractere nobile, iubitoare de dreptate, capabile de avânturile și aspirațiunile cele mai înalte și sublime.

Mândru era Românul în acele timpuri și sfântă și scumpă îi era datoria către neam și către această cetate. Când buciumul de război răsuna de pe zădurile acestei falnice cetăți, pare-că la glasul său să treziau toate pădurile patriei; din toate colțurile țărei să iviau ca prin farmec bărbați zdraveni, isteți, puternici și îndrăzneți ca șoimii munților, frumoși ca razele de soare și cu dor în suflet alergau spre zidurile sfintei cetăți apărând-o cu trupurile lor, căci odoarele și nestimatele acestei cetăți le erau lor sfinte.

Mândru și maestos să înălța cetatea tot mai puternică sub brațele lor învingătoare, să scălda într'o lumină cerească, zi de zi îi adăogau ei mai multă strălucire și frumseță.

Nimic mai mișcător decât faptul când tatăl simțind sfârșitul vieții sale, condus de brațul fiului săi pentru ultima oară urcă drumul spre cetate. Cât de ușurat e sufletul său! El moare, dar ultimul cuvânt îi este: iubește-ți țara, limba, legea și mori întru apărarea lor.

Cetatea plină de atâtea farmece să înalță și astăzi, mai măreață pentru ochii nostri prin depărtările vremilor, cari ne despart de dânsa... Dar ea este părăsită și acoperită de cenușa uitării ca strălucirea de altă dată a unui Pompeji sub lava neîndurătorului Vezuv. Drumul, care duce la ea este astupat de mărăcini.

Da, în inima noastră a amuțit o coardă, care pusă în vibrare vrăjește minuni, varsă valuri — valuri de însufleţire. Puterea ei fermecătoare este negrăit de mare!..

Ea este istoria noastră națională, panteonul trecutului nostru.

Să spulbărăm cenușa, care o acopere dinaintea ochilor nostri. Să ne apropiem de ea și va reînvia din nou strălucirea ei din alte vremi.

Bistrița. **Emil Andrei Chiffa.**

FRANZ JOSEF Apă purgativă

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinţi şi fii

de (59)

Ivan Turghenieff.

Ţie-ţi lipseşte semeţia şi firea dârză, dar în schimb ţi-s'a pus în cârcă o îndrăzneală tineresc şi un foc tineresc. Astea nu ajung pentru scopul ce-l urmărim, noi ceilalţi. Apoi, boierinaşii de voi, nu ştiţi face altă ispravă, decât o generoasă indignare, ori o generoasă resignare: puţină scofală. Voi vă socotiţi de nişte oameni mari, voi vă credeţi cu stea în frunte, de perfecţi, când nu mai bateţi pe slugile voastre. Praful nostru ţi-ar sufoca ochişorii, noroiul nostru te-ar murdări; tu nu eşti de pănura noastră. Tu te minunezi de tine cu bunăvoinţă, tu te desfătezi făcându-ţi imputări, dar nouă ne fac urât acestea. Noi avem altele de isprăvit o sumedenie, decât a ne admira şi a ne face imputări: nouă ne trebuesc oameni de altă plămădeală. Tu eşti băiat ferches, dar pentru aceia tot eşti numai un boerinaş blajin, spoit cu o leacă de liberalizm *et volatu*, cum ar zice tata, bătrânul“.

„Şti iai pe veci rămas bun Eugen? — îl întrebă trist Arcadis. — Şi asta e tot ce ai să-mi spui?“

Bazaroff se scărpină în ceafă.

„Aş mai putea să o sporesc cu ceva d'ale inimei, Arcadis, dar n'am să o fac. Prea ar mirosi a romantizm, a gronţăit de bomboane. Iată şi povaţa din urmă: însoară-te cât de curând, diregeţi bine cuibul şi fă o droaie de copii. Ăştea au să fie de bună samă mai şăgaci, tobă de înţelepciune pentru-că vor vedea soarele le vreme nu ca mine şi ca tine. Aş, văd, că-s prinşi caii. La drum! Mi-am luat rămas bun dela toată lumea... Inainte! Să ne mai îmbrăţişăm?“

Arcadis se aruncă după gât la vechiul lui măestru şi prietin, şi un rând de lacrimi îi potopi obrajii.

„Tinereţe, tinereţe! — grăi liniştit Bazaroff. — Dar am nădejde în Caterina Sergheievna! Las' că te mângâie ea câţai bate în pălmi“.

„Adio frate!“ zise înc'odată către Arcadis din trăsură, şi arătându-i doi corbi stând cot la cot pe vârful unei poieţi adause: „Uite colea, o pildă bună! Nu pregeta să te iai pe urmă!“

„Ce vreai să zici?“ — îl întrebă Arcadis.

„Ce? Eu te credeam mai straşnic în istoria naturală. Nu ştii, că corbul e paserea cea mai cinstită? Lui îi place viaţa familiară. Iţi spusei, ia-te după el! Adio signore!“

Trăsura porni şi se aşternu drumului.

* * *

Bazaroff ghicise: Povestind cu Catia Arcadis îşi uită măestrul încă de seară. Incepea de a i-se supune, şi Catia nu se mira de aceasta nici cât de puţin. Ceia zi trebuia să meargă la Marino la tată-so. Ana Sergheievna nu voia să fie peste mână tinerilor. Numai de cuviinţă nu-i lăsa prea mult pe ei înde ei. Ba fu atât de generoasă, de aduse afară pe princesa cuprinsă de o clocotire iţinată la vestea unei noi cununii. Cât pentru sine, Ana Sergheievna se temea întâiu, că vederea fericirei o să-i fie penibilă, dar nici pomană de aşa ceva. In loc să o obosească, arătarea aceasta o interesa, ba o chiar înduioşa, de ceia-ce ea era şi veselă şi obidită.

„O fi având dreptate Bazaroff — îşi zicea ea — nu este în mine decât curiozitate, numai curiozitate şi dor de repaos şi egoizm...“

„Copii! — zise ea tare. — E da, că amorul e un simţământ măiestrit?“

Insă nici Catia, nici Arcadis nu înţelese întrebarea. Doamna Odinţoff le făcea un fel de frică. Conversaţia ce o auziseră fără de voie nu le ieşea din cap. De altmintrea ea îi linişti în curând. Cum să nu, când şi ea se linişti în grabă.

25.

Sosirea lui Bazaroff făcu mare bucurie părinţilor săi, atât mai vârtos, că nu-l aşteptau de loc. Arina Vlassievna într'atâta se perdu de umbla bezmetică şi ca priznelul de colo până colo prin casă. Nu afla stare până bărbatu-so nu o porecli de poturnică. Poalele sufulcate în adevăr îi dădeau asămănare cu o pasere. Vassili Ivanovici bombănea necontenit, cu mulţumire, sugând capătul de chilimbar a lulelei cu colţul gurei, apoi, apucându-se de gât cu amândouă mânile, îşi suci capul, ca şi când ar vrea să se convingă dacă îi stă ţeapăn la loc. De-odată căscând gura cât o şură, prinse a râde înfundat.

„Cel puţin şase săptămâni sunt al vostru, taică — grăi Bazaroff — vreau să mă pun la lucru, şi cred că-mi vei da răgaz“.

„Ai să mă uiţi cu totul, atât răgaz îţi voiu da!“

Se şi ţinu de făgăduială. Aşezându-l pe fiu-so, ca şi mai dăună-zi în cabinetul seu, par'că să ascundea dinaintea lui, şi opri pe nevastă-sa asemenea de-a se topi în picioare când se arăta el.

„Mă tem — îi zicea — că-i fusesem de urât la Eninşenca, în cela rând. Caută să fim mai cuminte acum“.

Arina Vlassievna nu eşi din voia bărbatului ei, dar prin asta nu multă brumă dobândi, fiindcă nu apuca la vedere pe feciorasul ei decât la masă; şi atunci nu se îndura să-i zică o vorbă. „Eninşenca“! O auzeai câte odată, dar acesta n'apuca a se întoarce, ea şi bolborosea înfăşurându-şi pe degete filetul săculeţului: „Nimica, nu-i nimica“! — Apoi, intrând la Vasile Ivanovici, îi zicea cu obrazul în palme: „Cum s'ar putea afla moşule, ce-i prieşte mai mult lui Eninşenca la amează, ciorbă cu moare sau cu borş?« „Dece nu-l întrebaşi?“ „Eu mă temeam să nu-l supăr“.

Bazaroff se făcu el însuşi mai deschis, încurând; zorul cu care se aşternu lucrului se nărui încetul cu încetul şi îi luă locul un fel de posomoreală întunecată şi neastâmpărată. O sfârşeală ciudată se ivi în toate mişcările lui, chiar şi umbletul lui, până acum aşa de sdravăn şi aşa de sprinten bătea la ochi cum se schimbă. Nu mai pornea la plimbări în de sine, şi începea a căuta societăţile, a soarbe ceaiul în salon, a hoinări cu Vasile Ivanovici prin resadniţă, şi a pufăi cu el, în tihnă. Intr'una din zile întrebă noutăţi despre părintele Alexă. Schimbarea aceasta iute făcu pe Vasili Ivanovici să se peardă de bucurie, dar bucuria lui nu fu în ceas bun. „Eninşenca îmi face supărări — grăi el într'un rând către nevastă-sa — nu doar că e neîndestulit sau e ţâfnos asta nu m'ar nelinişti, dar e trist, e îngândurat: asta te scoate din minţi. El tace, dar eu aş fi mai bucuros să ne dojenească. Unde mai pui că şi în faţă se usucă. Nu-mi place cum arată“.

„Doamne, Doamne! — răspundea bătrâna în suspine. Ce bucuroasă i-aşi agăţa în grumaz o punguliţă cu talismanuri, dar de unde să se învoiască el“.

Vasili Ivanovici încercă de multe ori cu grijă, să întrebe de Bazaroff câte ceva despre lucrările lui, despre Arcadis, despre sănătate... Dar Bazaroff îi răspundea răstit, şi odată, când observă că tata-so umbla să aducă vorba asupra unui anumit lucru, isbucni ciudos: „Parcă umbli pe vârful degetelor pe lângă mine. Asta e mai prost chiar şi decât ceaialaltă“. „Lasă, lasă, că n'o mai fac...“, răspunse îngăimăcit bietul Vasili Ivanovici. Conversaţiile politice nu mai izbuteau. Intr'un rând, abătând vorba asupra însemnatei chestii a liberării ţăranilor, ce se apropia, el îşi închipui că aceasta o să fie pe pofta fiu-so, dar acesta întâmpină cu nepăsare: „Mai eri, trecând pe lângă gardul grădinei, auzeam cum băunau doi băeţi de iobagi: „Vine vremea dalbă, inimile sburdă...“ în loc de-o doină de-a lor. Iată tot progresul tău!“

Uneori pornea Bazaroff prin sat şi, după datină, se prindea în vorbă cu ţăranii: Ei, frate, spunem tu ce crezi despre vorba aia, că voi sunteţi tăria şi viitorul Rusiei, cu voi va veni o nouă epocă a istoriei noastre, voi o să ne daţi adevăratul grai şi adevăratele legi“. Opincarul tăcea, sau spunea d'alde astea: zău c'am putea... că adecă... cu legea, de pildă, ce ni s'a dat. „Sau spunem ce-i *mirul* *) ăla al vostru? — urmă Bazaroff. Acela care zace pe trei peşti?“

„Pământul zace pe trei peşti — îl dumeri ţăranul în un ton convins, sigur, şi naiv — şi tot natul crede că mirul e cârmuit de voinţa atotputernică a boerilor, căci măriile voastre ne sunteţi părinţii. Pe cât de straşnic e stăpânul, pe atât de supus e iobagul“.

Economie.

Situaţia în piaţa de bani.

Deruta din pieţele din America, a influinţat toate pieţele de bani din Europa.

Conform informaţiunei primite de ziarul «Presse», banca engleză ţinând cont de întâmplările din America, precum şi de situaţia tristă financiară va ridica în şedinţa de azi etalonul de interese dela 4 şi jumătate la 5 procente.

Din Berlin se veşteşte, că contrar declaraţiei guvernorului băncii imperiale germane, banca — în caz de deruta din America va avea o influenţă mai simţitoare asupra situaţiei din piaţa de bani din Berlin, — va urca deasemenea etalonul de interese.

In Viena şi Paris criza din America n'a avut urmări mai grele.

Bursa din Paris, bine informată şi ca în tot-deauna pregătită la surprize, a simţit înainte, că devalvarea acţiilor minelor de aramă va avea urmări triste. Bursa din Paris atribue deruta din Newyork precum şi isolvenţa mare din Hamburg căderei cursurilor acţiilor minelor de aramă.

Criza ce a izbucnit acum cu atâta vehemenţă în Newyork, a cauzat perderi mai mari decât cea de astă primăvară.

Această criză uriaşă se atribue cutezanţei prea mari a unor speculanţi, în prima linie însă acţiunei pornite de prezidentul republicei americane, împotriva trusturilor. Atacul din ascuns a grupului Rokefeller încă a contribuit la înrăutăţirea situaţiei. Intre prezidentul Uniunei americane şi între diferitele trusturi americane se poartă o luptă uriaşă, până la sfârşitul căreia pieţele de bani şi îndeobşte întreaga viaţă economică şi comercială nu numai din America ci din întreaga lume, va suferi încă grele lovituri.

Piaţa din Newyork a fost cuprinsă eri — în urma sistărei plăţilor din partea trustului «Knicker-Bocker» — de o panică, ce a avut cele mai triste urmări.

Knicker-Bocker, una din cele mai mari bănci ale Americei are în depozit valori străine în valoare de peste 60 milioane dolari.

Insolvenţa băncei natural deci, că a produs cea mai mare spaimă.

Miliardarul Pierpont Morgan a pus la dispoziţia băncei 8 milioane dolari, această sumă însă n'a fost îndeajuns pentru a continua plăţile, astfel direcţiunea băncii la 12 ore din zi a sistat toate plăţile.

Deruta produsă la bursă în urma aceştei insolvenţe a avut de urmare, că mai multe firme mici au dat faliment.

Intâmplările dela bursa din Newyork au avut influenţă şi asupra bursei de efecte din Budapesta, cursurile valorilor internaţionale au căzut în mod simţitor.

*) Mir înseamnă şi lume, şi comună. Rusul crede că lumea e proptită de trei peşti.

Piaţa de cărbuni. Transportul cărbunilor în urma lipsei de vagoane se face încet şi din greu.

In anul trecut începând dela 1 şi până la 15 Octomvrie n. s'au transportat din Prusia 17.400 vagoane cărbuni, iar în anul corent, aceaş epocă, abia 15.400 vagoane, deci cu 2000 vagoane mai puţin.

Cererile sunt foarte numeroase, îndeosebi fabricele de fer fac comande foarte mari de cărbuni, proprietarii minelor nu pot satisface tuturor comandelor. Tendenţa în preţuri e foarte fermă.

Pe liniile căilor ferate de stat din Ungaria s'au transportat în cursul săptămânei trecute în urma lipsei de vagoane numai 11.676 vagoane, de şi minele au cerut să li se pună la dispoziţie 14.776 vagoane.

Recolta tutunului în România. Foile din România scriu, că recolta tutunului a fost anul acesta bună. Direcţia regiei monopolurilor în urma număroaselor oferte din străinătate a decis să exporteze o cantitate de 1,200,000 kilgr. tutun de calitatea III-a. In urma măsurilor ce s'au luat pentru o intensă cultură de tutun în ţară, exportul român de tutun va lua din an în an o creştere considerabilă. De notat este că nu mai mult decât până acum 7 ani se importau în România în fiecare an mari cantităţi de tutun de calitate inferioară, şi într'un interval relativ atât de scurt a ajuns ca să-şi asigure un export permanent.

Producţia de zahăr a Rusiei. Delegaţii producenţi or de zahăr din Rusia, în conferenţa ţinută eri la Kiev, au hotărât înoirea sindicatului, şi contingentarea producţiei de zahăr pe un an încă, stabilind reducerea producţiei de zahăr la 7 milioane puduri.

Tovărăşia agricultorilor unguri. Direcţia tovărăşiei agricultorilor unguri a dat publicităţii bilanţul asupra anului de gestiune 1906—1907.

In darea de seamă a direcţiei vedem, că numărul membrilor tovărăşiei s'au sporit cu 137 şi a atins cifra de 1428.

Numărul acţiilor a crescut cu 236, şi e în total 3793.

Capitalul de fondaţie s'a sporit cu 47.200 coroane şi e în prezent de 758.000 cor.

Venitul curat e de 67.341 coroane 65 fileri.

Adunarea generală a tovărăşiei se va ţinea la 30 Octomvrie n, în această adunare se va hotărâ modul de distribuire a venitului curat din anul 1906—1907.

Bursa de efecte. Tendinţa generală la bursa de efecte a fost azi liniştită. La deschidere speculaţia a fost încâtva dispusă, mai târziu însă circulaţia a devenit restrânsă. Acţiile institutului ungar de credit au fost favorizate încâtva de speculaţie. Circulaţia în târgul efectiv a fost minimală. Recoltele şi valutele nu s'au schimbat.

		Coroane
Acţiile institutului de credit		
„ „ austriac	vinde	630·—
„ „ ung.	„	736·—
„ bănci de escompt	„	456 75
„ soc. căilor fer. aust. ung.	„	651·—
Renta ung. de aur 4 proc.	„	110 50
„ „ coroane 4 „	„	92·75
„ austr. de aur 4 „	„	114·50
„ „ coroane 4 „	„	96·50
Scrisuri fonciare „Albina“	„	101·
Napoleond'or (20 franci aur)	„	19·21
mărci germane, aur	„	23·55
Galbeni austriaci şi ungureşti	„	11·43
Bilete germane 100 mărci	„	117·57
„ franceze 100 franci	„	95·97
„ italiene 100 lire	„	96·10
„ române 100 lei	„	95·30
Ruble ruseşti de hârtie	„	2·54

Preţurile cerealelor. Tendenţa generală în târgul efectiv de cereale a fost azi fermă, Grâul, secara şi orzul s'au menţinut preţurile, ovăsului şi cucuruzului s'au scumpit cu 20—30 fileri de maja metrică (100 kgr.)

Circulaţia în urma rezervei producenţilor a fost restrânsă.

Morile au reflectat la ofertele puţine, circulaţia însă nu se poate desvolta deoare-ce producenţii nu aduc în piaţă cantităţi mari de cereale.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 25.000 măji m. grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kgr. greutate) s'au plătit 24 cor. 90 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. greutate) 23 cor. 25 fileri de maja metrică (100 kgr.)

In ultimele 24 ore circulaţia cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

Măji metrice:

	Sosit:	Expediat
Grâu	4848	5102
Secară	2085	100
Orz	5875	253
Ovăs	5877	2574
Cucuruz	9428	5265
Rapiţă	311	——
Făină	10	17117
Tărâţe	——	2306

Tendenţa generală în târgul pe termen de cereale a fost liniştită. Conform buletinului oficial au notat:

Grâu pro Octomvrie 12.00, 11.98—11.99, pro Aprilie 1908: 12.71, 12.67—12.69.

Secară pro Octomvrie 11.35, 11.36—11.37, pro Aprilie 1908:

Ovăs pro Octombrie 7.95, 7.93—7.92, pro Aprilie 1908: 8.61, 8.60—8.59.

Cucuruz pro Mai 1908: 7.17, 7.23—7.24 coroane de 50 kgr.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plăteşte până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 32—36, Senteş —·— Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Titel 46—48 Timişoara ——, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

In aceste sume sunt socotite şi darea de transport precum şi taxa de asigurare.

Piaţa din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.)	frum.	24 cor.	90 fil.
„ „ „ „ „	mijl.	23 „	95 „
„ „ „ „ „	slab	23 „	25 „
Secară, maja metrică dela		21·10 —	21·65
Orz, „ „ „		15·50 —	16·—
Cucuruz „ „ „		14.35 —	14·70
Ovăs „ „ „		16·— —	16·80
Rapiţă „ „ „		34·50 —	36·—

II.

Producte.

Preţurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	154 cor. —	155 cor.
Slănină . . . „	128 „ —	131 „
Cartofi . . . „	3·20 „ —	6·20 „
Spirt . . . . dela	59·— cor. —	60·—

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch)

(Prima calitate ungară.)

Bătrâni . .	— — —	fileri kilogramul.
Tineri . . .	130—132 „	„

Redactor responsabil:
VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-u. 11.

O femeie

îşi caută ocupaţie în vre-o familie cu copii, ori pe lângă o doamnă singuratică. A se adresa administraţiei Lupta. 2—3

O fată

orfană de 17 ani, a absolvat 4 clase civile, vorbeşte şi scrie în limba română, maghiară şi germană, caută loc într'o familie bună românească, ca crescătoare lângă copii, ori altă ocupaţiune potrivită. Oferte să se trimită la administraţia „Lupta“ Budapest, VII István ut 11. 2—3

Banca Naţională a României.

SITUAŢIUNE SUMARĂ.

1906 7 Octomvrie	ACTIV	1907 29 Septemvrie	1907 6 Octomvrie
119 014 063	85 419 063 Reserva metalică aur 100 200 004 33 595 000 „ Trate Aur . 41 005 000	138 071 169	141 205 004
682 210	Argint şi diverse monete	387 217	393 105
87 793 166	Portofoliu Român şi Străin	87 691 927	83 268 601
30 225 296	*) Impr. contra ef. pub. . . . 16 109 900 „ „ „ „ în cont curent 20 708 654	37 880 648	36 818 554
11 999 924	Fonduri publice	11 999 924	11 999 924
14 796 390	Efectele fondului de reservă	15 806 084	15 806 084
2 903 324	„ „ de amortizarea imob. şi material	3 253 121	3 253 121
5 774 517	Imobili	5 916 222	5 917 915
604 705	Mobilier şi Maşini de Imprimerie	639 173	639 874
500 133	Cheltueli de Administraţiune	460 770	548 030
110 213 925	Deposite libere	106 228 549	105 179 549
12 213 671	Compturi curente	26 173 867	34 951 981
22 102 533	Compturi de valori	30 773 116	26 819 767
418 823 857		465 281 787	466 801 509

	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
21 402 642	Fond de rezervă	23 051 453	23 086 843
3 253 368	Fondul amortisării imobilelor şi material. . .	3 473 646	3 504 228
269 276 580	Bilete de Bancă în circulaţiune	317 345 970	319 742 490
1 646 498	Profituri şi perderi	2 077 070	2 077 070
1 030 844	Dobânzi şi beneficii diverse	1 105 099	1 211 33
110 213 925	Deposite de retras	106 228 549	105 179 54
—	Conturi Curente		
418 823 857		465 281 787	466 801 54

Scomptul 7%.
*) Dobânda 7%.